Minister
Finansów i Gospodarki

Warszawa, 18 listopada 2026 roku

Sprawa: interpelacja poselska o numerze 20585 Posła Jarosława Wałęsy, w sprawie usprawnienia kontroli granicznych i odpraw towarowych w polskich portach morskich.
Znak sprawy: DC5.8870.1445.2026
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczpospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,
w związku z interpelacją nr 20585 z 21 października 2026 r., złożoną przez Posła Jarosława Wałęsę, w sprawie usprawnienia kontroli granicznych i odpraw towarowych w polskich portach morskich, przedstawiam poniżej stanowisko odnośnie zagadnień ujętych w następujących pytaniach:

> **Pytanie nr 1. Czy Ministerstwo Finansów i Gospodarki analizowało wpływ wydłużonych procedur kontroli granicznych i odpraw towarowych na konkurencyjność polskich portów oraz dochody budżetu państwa? Czy resort posiada dane dotyczące skali przekierowywania odpraw importowych do portów zagranicznych?**

Zgodnie z art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9 października 2013 r. ustanawiającego Unijny Kodeks Celny (UKC), zadaniem organów celnych jest nadzór nad międzynarodową wymianą handlową Unii w sposób wspierający sprawiedliwy i swobodny handel, wdrażanie zewnętrznych aspektów rynku wewnętrznego, wspólnej polityki handlowej oraz pozostałych wspólnych polityk Unii w zakresie wymiany handlowej, a także bezpieczeństwo całego łańcucha dostaw oraz stosowanie środków mających na celu:

- ochronę interesów finansowych Unii i jej państw członkowskich;
- ochronę Unii przed nieuczciwym i nielegalnym handlem przy równoczesnym wspieraniu legalnej działalności gospodarczej;
- zapewnianie bezpieczeństwa i ochrony Unii i jej mieszkańców oraz ochrony środowiska, w stosownych przypadkach w ścisłej współpracy z innymi organami.

tel.: +48 22 694 55 55
fax: +48 22 694 36 84
gov.pl/finanse
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Należy zauważyć, że Krajowa Administracja Skarbowa (KAS), jako wyspecjalizowana administracja rządowa, wykonuje zadania z zakresu realizacji dochodów z tytułu podatków, należności celnych, opłat oraz niepodatkowych należności budżetowych. Do jej zadań należy również ochrona interesów Skarbu Państwa i obszaru celnego Unii Europejskiej (UE), a także zapewnianie obsługi i wsparcia podatnikom i płatnikom w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych oraz obsługa i wsparcia przedsiębiorców w prawidłowym wykonywaniu obowiązków celnych.
Jednym z priorytetowych zadań KAS jest ochrona obszaru celnego i granic zewnętrznych UE, która polega przede wszystkim na prowadzeniu działań kontrolnych, mających na celu zapobieganie nielegalnemu przywozowi i wywozowi towarów.
Odnosząc się do postawionych pytań, w ramach właściwości merytorycznej, należy zauważyć, że dostrzega się znaczenie sprawności procedur kontroli granicznych (właściwych dla organów celnych) i odpraw towarowych dla funkcjonowania polskich portów morskich, konkurencyjności polskiej gospodarki oraz efektywności obrotu międzynarodowego. Kwestie związane z usprawnianiem procedur granicznych i celnych pozostają istotnym elementem działań na rzecz poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu właściwej realizacji zadań kontrolnych i fiskalnych państwa.
KAS już wiele lat temu zelektronizował procesy celne dotyczące obrotu towarowego z zagranicą. Zgłoszenia celne towarów w imporcie, eksporcie, tranzycie obsługiwane są w 100% elektronicznie. Jednocześnie procesy, które poprzedzają moment złożenia zgłoszenia celnego, wiążące się w szczególności z koniecznością uzyskania szeregu wymaganych do odprawy celnej dokumentów, tzw. okołocelnych, będących w gestii innych ministerstw i organów niż resort finansów, które w dalszym ciągu są realizowane w formie papierowej, przez co dłużej trwają i są dużo mniej efektywne. Stąd KAS podjęła inicjatywę w kierunku elektronizacji tego obszaru i zapewnienia elektronicznych usług innym organom administracji publicznej. Efektem tego jest zbudowany i wdrażany od 2021 r. system informatyczny „Platforma Koordynacji i Wymiany Danych–Single Window" (w skrócie PKWD-SINGLE WINDOW).
W ramach PKWD-SINGLE WINDOW sukcesywnie udostępniane są przedsiębiorcom kolejne usługi umożliwiające szybko i wygodnie złożyć wniosek o kontrolę graniczną do odpowiedniej Inspekcji (w formie elektronicznej) i uzyskać dokumenty wymagane przy imporcie i eksporcie towarów.
Ponadto resort monitoruje sytuację w zakresie obsługi odpraw importowych oraz analizuje dostępne informacje dotyczące kierunków realizacji wymiany handlowej. Należy jednak zaznaczyć, że określenie skali ewentualnego przekierowywania odpraw importowych do portów zagranicznych wymaga uwzględnienia szeregu czynników, w tym uwarunkowań logistycznych, handlowych i organizacyjnych. Dane dotyczące tego zjawiska mogą być rozproszone pomiędzy różnymi instytucjami i podmiotami rynku, dlatego ich kompleksowe zestawienie może być utrudnione.

> **Pytanie nr 2. Czy Ministerstwo planuje zwiększenie finansowania oraz liczby etatów granicznych służb kontrolnych, w szczególności Inspekcji Weterynaryjnej i Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych? Czy możliwe jest zapewnienie pierwotnie postulowanych 18 dodatkowych etatów dla portów morskich?**
> **Pytanie nr 3. Czy planowane jest wydłużenie czasu pracy granicznych służb kontrolnych, docelowo do co najmniej 12 godzin dziennie, wraz z zapewnieniem obsługi przesyłek również w soboty ?**

Należy wskazać, iż resort finansów nie posiada kompetencji do wprowadzania zmian w organizacji granicznych kontroli prowadzonych przez właściwe Inspekcje na przejściach granicznych. Kontrole graniczne właściwych Inspekcji odbywają się jeszcze przed kontrolą celną i zgłoszeniem celnym, a organ celny związany jest rozstrzygnięciem właściwej Inspekcji - w konsekwencji dalszy tryb postępowania uzależniony jest od rozstrzygnięcia danej inspekcji granicznej.
Pytanie odnośnie zwiększenia liczby etatów granicznych Inspekcji Weterynaryjnej i Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz wydłużenia czasu pracy pozostaje w kompetencji właściwego resortu nadzorującego działalność tych organów, tj. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, kierującego działami administracji rządowej: rolnictwo, rozwój wsi, rynki rolne.

> **Pytanie nr 4. Czy Ministerstwo przewiduje wdrożenie skoordynowanego systemu kontroli granicznych typu One-Stop-Shop, umożliwiającego przeprowadzanie kontroli przez poszczególne służby podczas jednego podstawienia kontenera ?**

Jednym z istotnych postulatów biznesu, sformułowanych jako rekomendacje Grupy Roboczej ds. przejść granicznych (Grupa działa pod auspicjami Ministerstwa Infrastruktury, w jej pracach uczestniczą m.in. przedstawiciele biznesu oraz resortów: zdrowia, rolnictwa oraz finansów) jest cyfryzacja procesów w postaci jednej platformy informatycznej (once-only) interesariuszy portów zintegrowanej z systemami unijnymi, w szczególności z systemem TracesNT (IMSOC).
KAS ma gotowe narzędzie w postaci PKWD-SINGLE WINDOW, które działa i mogłoby ten obieg uporządkować, co więcej już jest połączone z TracesNT (poprzez unijny system „EU Customs Single Window-CERTEX", w skrócie: EU CSW-CERTEX). System EU CSW-CERTEX stanowi centralny komponent unijnego środowiska jednego okienka w dziedzinie ceł, zbudowany przez DG TAXUD Komisji Europejskiej na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2399 z 23 listopada 2022 r. Łączy on krajowe środowiska jednego okienka w dziedzinie ceł i unijne systemy pozacelne służące do zarządzania konkretnymi formalnościami niedotyczącymi ceł.
Na podstawie art. 60 ww. ustawy o KAS oraz art. 47 UKC, KAS realizuje obowiązki:

- **przekazywania Inspekcjom informacji o towarach** potencjalnie podlegających ich kontroli – awizacja towarów (art. 60 ust. 1 pkt 1 ustawy o KAS),
- **koordynacji wspólnych kontroli** inspekcji z KAS w jednym miejscu i czasie – w portach morskich (art. 60 ust. 1 pkt 2 ustawy o KAS),

- **pomiaru czasu obsługi przesyłki** przez poszczególne inspekcje oraz obsługi celnej przez KAS (art. 60 ust. 2 ustawy o KAS).

PKWD-SINGLE WINDOW wspiera te procesy, m.in. poprzez zbudowane dla Inspekcji moduły: awizacji oraz koordynacji kontroli. Umożliwia to Inspekcjom w lepszy sposób zaplanować i przeprowadzić swoje czynności kontrolne, a także wspiera proces koordynacji przez KAS wspólnych kontroli towarów z inspekcjami w jednym miejscu i czasie (One Stop Shop).

Aktualnie korzystanie z PKWD-SINGLE WINDOW jest dobrowolne, stąd równolegle funkcjonuje obieg mailowy i papierowy. Dlatego resort finansów prowadzi prace nad zmianą regulacji prawnych, które w odpowiedniej perspektywie, wymuszą na przedsiębiorcach i Inspekcjach przejście na 100% formę elektroniczną obsługi wniosków.

PKWD-SINGLE WINDOW, zbudowany w ramach Programu PUESC, wdrożony od grudnia 2021 r., jest systemem międzyresortowym, przygotowanym z uwzględnieniem potrzeb biznesu i wielu administracji:

- **system wspomaga odprawy celne towarów podlegających ograniczeniom pozataryfowym w zakresie ochrony życia i zdrowia ludzi, zwierząt, roślin,**
- **użytkownicy systemu:**
  - Przedsiębiorcy - importerzy, eksporterzy oraz ich przedstawiciele,
  - Służba Celno-Skarbowa - funkcjonariusze oddziałów celnych dokonujących odpraw celnych towarów,
  - Inspekcje odpowiedzialne za graniczną kontrolę towarów, aktualnie w systemie pracuje 2 799 inspektorów z ogółem 10 inspekcji,
- elektronizuje procesy dotyczące uzyskania przez importerów dokumentów od właściwych inspekcji granicznych przed odprawą celną (Inspekcja Weterynaryjna, Sanitarna, Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Główny Inspektorat Rybołówstwa Morskiego), przedsiębiorcy mogą elektronicznie załatwić niezbędne formalności i uzyskać wymagane dokumenty - świadectwa, certyfikaty, składając wnioski w jednym systemie do wielu inspekcji,
- w systemie odbywa się komunikacja pomiędzy KAS (oddziały celne) a 5 organami nadzoru rynku (bezpieczeństwo produktów, CE). Służba Celno-Skarbowa wnioskuje w systemie o wydanie opinii czy dany produkt może zostać dopuszczony do obrotu na terytorium UE,
- PKWD-SINGLE WINDOW odgrywa kluczową rolę w procesie wdrażania przez Polskę unijnego środowiska jednego okienka w dziedzinie ceł, wymaganego Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2399 z 23 listopada 2022 r. Ułatwia dzielenie się informacjami i współpracę cyfrową między organami celnymi a właściwymi organami partnerskimi (inspekcjami) oraz usprawnia procesy odprawy towarów dla przedsiębiorców. Umożliwia to integracja PKWD-SINGLE WINDOW z unijnym systemem jednego okienka w dziedzinie ceł służącego do wymiany świadectw, tj. EU CSW-CERTEX,

- system poprzez integrację z EU CSW-CERTEX zapewnia wykonanie zobowiązania Polski wobec UE. Obligatoryjność rozwoju systemu i jego dostosowanie do CERTEX wynika z około 16 różnych aktów prawa unijnego i procedowanych projektów aktów prawnych, które zakładają elektronizację kolejnych ograniczeń pozataryfowych w EU CSW-CERTEX, a tym samym przewidują konieczność implementacji w ramach PKWD-SINGLE WINDOW,
- w PKWD-SINGLE WINDOW odbywa się automatyczna walidacja oraz saldowanie, w ramach obsługi zgłoszeń celnych, dokumentów wydawanych przez Inspekcje oraz pozwoleń zawartych w rejestrach prowadzonych przez różne organy. Dotyczy ona dokumentów krajowych wydawanych w PKWD-SINGLE WINDOW przez Inspekcje oraz dokumentów wystawianych w systemach UE . Przyspiesza to obsługę celną oraz zwalnia przedsiębiorców z obowiązku dostarczania oryginałów dokumentów do KAS i zapobiega próbom nieuczciwego wielokrotnego wykorzystania tych samych dokumentów przy imporcie czy eksporcie towarów. W ponad 90% przypadków automatyczna walidacja przez systemy jest pozytywna, przez co nie angażuje funkcjonariuszy SCS. Tylko w pozostałych mniej niż 10% przypadków wymagana jest manualna weryfikacja,
- aktualnie w ramach EU CSW-CERTEX zintegrowanych lub planowanych do włączenia jest 26 różnych obowiązków pozacelnych z zakresu ograniczeń pozataryfowych i zakazów. Plany na poziomie UE obejmują rozbudowę przez Komisję Europejską systemu CERTEX o kolejne obszary dotyczące zdrowia i życia ludzi, zwierząt oraz ochrony środowiska naturalnego. Między innymi planowane jest wdrożenie walidacji w obszarze ELAN1-L (AGRIM/AGREX), ELAN2-C (wino, chmiel, świeże owoce i warzywa), DDS (wylesianie), Forced Labour (przymusowa praca), DPP Digital Product Passport (paszport produktu), End-of-live Vehicles (cykl życia pojazdów), DUES (towary podwójnego zastosowania), Drug Precursors (prekursory narkotyków), Firearms (obrót bronią), e-Poc (świadectwo pochodzenia),
- PKWD-SINGLE WINDOW, jako krajowy komponent zintegrowany z CERTEX, odegra kluczową rolę w trwającym wdrażaniu reformy Unii Celnej. Celem tej reformy jest zapewnienie spójności i skalowalności rozwiązania dla wszystkich państw członkowskich, likwidacja wielu punktów dostępu - pojedynczy portal dostępowy dla podmiotów (jeden interfejs do składania danych), organów celnych i innych organów administracyjnych, bezpieczne przetwarzanie danych, reużywalność i współdzielenie między instytucjami, zapewnienie ochrony wrażliwych danych handlowych i celnych. Centralnym elementem jest Unijne Centrum Danych Celnych (ang. EU Customs Data Hub, w skrócie EUCDH), które całkowicie zrewolucjonizuje i uprości procesy celne i graniczne w UE. EUCDH zastąpi ponad 111 rozproszonych systemów informatycznych wykorzystywanych obecnie przez poszczególne państwa członkowskie. CERTEX będzie integralną częścią EUCDH, zapewniając automatyczną kontrolę zakazów i ograniczeń pozataryfowych. Zamiast wysyłania jednorazowych,

powtarzających się formularzy przez różne podmioty (importera, operatora logistycznego, przewoźnika), firmy będą stale przekazywać i aktualizować dane w jednym miejscu. Według szacunków Komisji Europejskiej, pełne wdrożenie platformy pozwoli państwom członkowskim zaoszczędzić około 2,3 mld euro rocznie na kosztach operacyjnych, a przedsiębiorcom 2,58 mld euro rocznie na wydatkach administracyjnych,

- PKWD-SINGLE WINDOW pobiera dokumenty unijne z TracesNT poprzez CERTEX za pośrednictwem CRFL (ang. CERTEX Request For a List), co umożliwia pełne wdrożenie modułu „koordynacji wspólnych kontroli" towarów, wykonywanej przez Inspekcje oraz KAS, obejmującej zarówno dokumenty krajowe (wydawane przez Inspekcje w PKWD-SINGLE WINDOW), jak i unijne (wydawane w Traces NT),
- w module „Awizacja" systemu PKWD-SINGLE WINDOW udostępniane są dla Inspekcji wyprzedzające dane o towarach kierowanych do polskich portów morskich, na podstawie cargo manifestów morskich (wraz z danymi CUSCAR).

> **Pytanie nr 5. Na jakim etapie znajdują się prace dotyczące integracji systemów informatycznych służb granicznych, elektronicznego obiegu dokumentacji oraz wdrożenia rozwiązań opartych na zasadach Single Window i once-only?**

PKWD-SINGLE WINDOW jest zintegrowany z:

- systemami wewnętrznymi KAS, m.in. systemami obsługi zgłoszeń celnych (import/eksport/tranzyt);
- systemami UE, w szczególności z EU CSW-CERTEX oraz TracesNT (szczegółowo opisano w odpowiedzi na pytanie nr 4);
- systemami zewnętrznymi innych resortów – z systemem Centralny Rejestr Podmiotów (CRP) Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Elektroniczna obsługa realizowana dzięki integracji PKWD-SINGLE WINDOW z CRP, przy jednoczesnym zastosowaniu analizy ryzyka prowadzonej w systemie CRP, zapewnia efektywną współpracę organów na granicy, w tym eliminuje konieczność dwukrotnego wprowadzania tych samych danych w obu systemach w trakcie procesu obsługi wniosku Klienta. Usługa wpisuje się w postulaty zgłaszane przez przedsiębiorców, podnosi standard obsługi związanej z importem do Polski towarów z krajów trzecich, zwiększając konkurencyjność polskich portów morskich, centrów logistycznych oraz skraca czas związany z obsługą przesyłek towarów na granicy.

Trwają prace nad wdrożeniem kolejnej integracji PKWD-SINGLE WINDOW z Systemem Elektronicznym Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS).

> **Pytanie nr 6. Czy rozważane jest szersze wykorzystanie analizy ryzyka w celu ograniczenia częstotliwości kontroli fizycznych przesyłek niskiego**

ryzyka oraz umożliwienia wykonywania wybranych kontroli poza obszarem portowym, zgodnie z przepisami Unii Europejskiej ?

W ramach nadzoru nad międzynarodową wymianą handlową Unii, organy celne prowadzą kontrolę celną. Kontrola celna stanowi fundamentalny filar w systemie bezpieczeństwa ekonomicznego i publicznego państwa oraz UE. Jej złożoność i wielowymiarowy system nadzoru ma na celu zapewnienie zgodności z przepisami prawa w międzynarodowej wymianie handlowej. Organy celne w odpowiedzi na wyzwania odnośnie wzrostu złożoności handlu międzynarodowego, w szczególności charakteryzującego się skomplikowanymi łańcuchami dostaw, kontrole celne prowadzą w oparciu o zarządzanie ryzykiem, wykorzystując zaawansowane techniki analizy danych do identyfikacji i oceny potencjalnych zagrożeń.
Analiza ryzyka prowadzona jest przez organy celne na podstawie kryteriów opracowanych na szczeblu krajowym, unijnym oraz, w stosownych przypadkach, międzynarodowym.
Definicję „kontroli celnych" zawiera art. 5 pkt 3 UKC, który stanowi, że „kontrole celne" oznaczają określone czynności wykonywane przez organy celne w celu zapewnienia zgodności z przepisami prawa celnego oraz innymi przepisami regulującymi wprowadzanie, wyprowadzanie, tranzyt, przemieszczanie, składowanie i końcowe przeznaczenie towarów przemieszczanych między obszarem celnym Unii a krajami lub terytoriami spoza tego obszaru oraz obecność i przemieszczanie w ramach obszaru celnego Unii towarów nieunijnych i towarów objętych procedurą końcowego przeznaczenia. Artykuł 46 i artykuł 48 UKC szczegółowo określają zakres kontroli celnych, która odpowiednio dotyczy momentu obsługi zgłoszenia celnego (kontrola ex ante) oraz może być przeprowadzona po zwolnieniu towaru do procedury celnej (kontrola ex post).

Zgodnie z art. 46 ust. 1 UKC organy celne mogą przeprowadzać wszelkie kontrole celne, które uznają za niezbędne, w celu realizacji tego nadzoru. Kontrole celne mogą polegać w szczególności na rewizji towarów, pobieraniu próbek, weryfikacji prawidłowości i kompletności informacji podanych w zgłoszeniu, deklaracji lub powiadomieniu oraz istnienia, autentyczności, prawidłowości i ważności dokumentów, kontroli księgowości i pozostałej dokumentacji, kontroli środków transportu, kontroli bagażu i innych towarów przewożonych przez osoby lub na osobach oraz na przeprowadzaniu oficjalnych dochodzeń i innych podobnych czynności. Zgodnie z art. 46 ust. 2 UKC kontrole celne, inne niż kontrole losowe, opierają się głównie na analizie ryzyka — przeprowadzanej z zastosowaniem technik elektronicznego przetwarzania danych w celu identyfikacji i oceny ryzyka oraz podjęcia niezbędnych środków zapobiegawczych.

W ramach kontroli prowadzonych przez organ celny każda przesyłka towarów przywożonych z państw trzecich podlega zgłoszeniu celnemu, które jest następnie weryfikowane pod kątem zgodności z prawem celnym oraz przepisami odrębnymi. Jednym z priorytetowych zadań KAS jest ochrona obszaru celnego i granic zewnętrznych UE, która polega przede wszystkim na prowadzeniu działań kontrolnych, mających na celu zapobieganie nielegalnemu przywozowi i wywozowi towarów. Stosownie do art. 54 ust. 1 pkt 2 ustawy z 15 listopada 2016 r. o KAS

‚kontroli celno-skarbowej podlega m.in. przestrzeganie przepisów prawa celnego oraz innych przepisów związanych z przywozem i wywozem towarów w obrocie między obszarem celnym UE a państwami trzecimi, w szczególności przepisów dotyczących towarów objętych ograniczeniami lub zakazami.
Jednocześnie, ze względu na specyfikę towarów, o których mowa, istotną rolę w procesie kontroli odgrywają właściwe inspekcje graniczne, których zadania obejmują ocenę spełniania przez te towary właściwych wymagań, a przekazywane przez nie informacje i wyniki kontroli stanowią istotny element współpracy z organami celnymi. Należy wskazać, że zakres i częstotliwość granicznych kontroli muszą pozostawać zgodne z obowiązującymi przepisami oraz zasadami dotyczącymi urzędowych kontroli poszczególnych kategorii towarów. Właściwe inspekcje przeprowadzają kontrole w oparciu o ocenę ryzyka oraz z właściwą częstotliwością, uwzględniając określone kryteria, a organy celne są związanymi tymi ustaleniami przy realizacji dalszych procedur.

> **Pytanie nr 7. Czy Ministerstwo planuje przegląd przepisów celno-podatkowych, w szczególności art. 33a ust. 8 ustawy o podatku od towarów i usług, pod kątem możliwości usprawnienia obsługi transakcji międzynarodowych i zwiększenia konkurencyjności polskich portów?**

Odnosząc się do kwestii związanych z ewentualnymi zmianami art. 33a ustawy należy wskazać, iż podatek od wartości dodanej (VAT) jest podatkiem zharmonizowanym w UE i państwa członkowskie są związane przepisami unijnymi, w tym kluczowymi dla VAT przepisami dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347 z 11.12.2006, s. 1, z późn. zm.), dalej: „dyrektywa VAT".

Powyższe oznacza, że państwa członkowskie mają ograniczoną swobodę we wprowadzaniu rozwiązań dotyczących tego podatku do krajowych systemów podatkowych. W konsekwencji, Polska nie może wprowadzać dowolnych rozwiązań w zakresie VAT. Wprowadzane rozwiązania muszą być zgodne z dyrektywą VAT. Odpowiednikiem VAT w Polsce jest podatek od towarów i usług uregulowany ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2026 r. poz. 1263, z późn. zm.), dalej: „ustawa o VAT". Zgodnie z art. 33a ust. 1 ustawy o VAT podatnik zarejestrowany jako podatnik VAT czynny może rozliczyć kwotę podatku należnego z tytułu importu towarów bezpośrednio w deklaracji podatkowej składanej za okres, w którym powstał obowiązek podatkowy z tytułu importu tych towarów. Rozliczanie podatku z tytułu importu towarów bezpośrednio w deklaracji podatkowej jest zatem prawem podatnika, z którego podatnik może skorzystać, jeżeli spełnia określone przepisami warunki. Ww. przepisy ustawy o VAT stanowią implementację art. 211 dyrektywy VAT, zgodnie z którym państwa członkowskie określają szczegółowe zasady dotyczące płatności z tytułu importu towarów. Państwa członkowskie mogą w szczególności postanowić, że w przypadku importu towarów przez podatników lub osoby zobowiązane do zapłaty VAT lub przez niektóre kategorie tych podatników lub osób, VAT należny z tytułu importu nie musi zostać zapłacony w momencie importu, pod warunkiem że podatek ten zostanie wyszczególniony jako należny w deklaracji VAT sporządzonej zgodnie z art. 250.

Jest to zatem rozwiązanie opcjonalne, z którego Polska skorzystała i określiła warunki niezbędne do bezpiecznego stosowania tego uproszczenia. Warunki stosowania uproszczenia mają na celu ograniczenie możliwości stosowania rozliczenia podatku VAT z tytułu importu bezpośrednio w deklaracji podatkowej do podatników, którzy mogą gwarantować właściwe rozliczenie tego podatku. Tacy podatnicy, chcąc skorzystać z rozliczenia podatku z tytułu importu bezpośrednio w deklaracji podatkowej, muszą dokonywać zgłoszeń celnych przez przedstawiciela bezpośredniego lub pośredniego. Wyjątek stanowią podatnicy posiadający status upoważnionego przedsiębiorcy w rozumieniu art. 38 UKC lub posiadający pozwolenie na stosowanie uproszczenia, o którym mowa w art. 166 oraz art. 182 UKC. Takie rozwiązanie ma zabezpieczać interesy Skarbu Państwa. Należy zauważyć, że odpowiedzialność solidarna przedstawiciela bezpośredniego i pośredniego, o której mowa w art. 33a ust. 8 ustawy o VAT, ma na celu uszczelnienie systemu VAT i zapobieganie występowaniu ewentualnych nieprawidłowości związanych ze stosowaniem uproszczenia, o którym mowa w art. 33a ustawy o VAT, w postaci nierozliczenia kwoty podatku należnego z tytułu importu towarów.

Zatem przepis ten ma zabezpieczyć interesy budżetu państwa. Ww. przepisy w sposób precyzyjny określają stosowanie instytucji odpowiedzialności solidarnej wobec określonych podmiotów wymienionych w art. 33a ust. 8 ustawy o VAT, przy jednoczesnym wskazaniu przesłanek, których spełnienie skutkuje wyłączeniem tej odpowiedzialności, zgodnie z art. 33a ust. 8a ustawy o VAT. Odpowiedzialność solidarna przedstawiciela pośredniego i bezpośredniego ograniczona jest zatem tylko do importu dokonywanego na rzecz podatników nieposiadających statusu AEO lub nieposiadających pozwolenia na procedury uproszczone, o których mowa w art. 166 i art. 182 UKC. Podmiot, który decyduje się na pełnienie roli przedstawiciela pośredniego lub bezpośredniego i dokonywanie zgłoszeń celnych na rzecz podatnika, korzystającego z uprawnienia, o którym mowa w art. 33a ust. 1 ustawy o VAT, powinien brać pod uwagę ryzyko prowadzenia takiej działalności i ewentualne tego skutki.

Przepis art. 33a ust. 8 ustawy o VAT wprost wskazuje, że przedstawiciel taki odpowiada solidarnie z podatnikiem za podatek, który należałoby zapłacić organowi celnemu w przypadku utraty prawa do rozliczenia VAT bezpośrednio w deklaracji w związku z nierozliczeniem VAT w określonym przepisami terminie. Nie zawsze oznacza to faktyczne uregulowanie podatku przez przedstawiciela. Co do zasady bowiem rozliczenia takiego lub zapłaty podatku w związku z utratą prawa do rozliczenia VAT w deklaracji, ma dokonać podatnik – importer. Postulat zmiany/zastąpienia odpowiedzialności solidarnej odpowiedzialnością subsydiarną przedstawiciela celnego z przesłanką należytej staranności nie może zostać uwzględniony. Możliwość uwolnienia się przez przedstawiciela od odpowiedzialności poprzez wykazanie zachowania należytej staranności nie zabezpieczy odpowiednio interesów budżetu państwa, może wystąpić ryzyko, że VAT w ogóle nie zostanie rozliczony. Brak jest uzasadnienia, aby to budżet państwa ponosił negatywne konsekwencje nieprzestrzegania przepisów

w przypadku korzystania przez podatników z uproszczeń w rozliczaniu VAT w imporcie. Obecnie obowiązująca instytucja odpowiedzialności solidarnej przedstawicieli celnych dla potrzeb VAT jest spójna oraz ma uszczelniający charakter.

> **Pytanie nr 8. Czy resort rozważa wprowadzenie jednolitego miernika czasu obsługi przesyłek importowych, liczonego od momentu uzyskania dostępności kontenera w terminalu do jego faktycznego zwolnienia, który pozwoliłby na ocenę sprawności procedur i porównanie ich z portami Europy Zachodniej?**

KAS monitoruje czas obsługi zgłoszeń celnych zarówno w imporcie, jak i eksporcie. Przyjęty dla tego obszaru miernik zakłada obsługę zgłoszenia celnego w czasie nieprzekraczającym 40 minut (≤ 40 min). Został on określony w Planie działalności Ministra Finansów i Gospodarki na rok 2026, w ramach celu pn. „Ułatwienie legalnej działalności gospodarczej i usunięcie barier biurokratycznych".
Należy podkreślić, że wskazany miernik podlega cyklicznej ewaluacji i ocenie. Dzięki systematycznemu rozwojowi oraz wdrażaniu rozwiązań z zakresu automatyzacji procesów celnych czas obsługi zgłoszeń ulega sukcesywnemu skracaniu. Warto jednak podkreślić, że na całkowity czas realizacji odprawy celnej wpływają również czynności kontrolne o charakterze pozafiskalnym, których zakres i przebieg wynikają z odrębnych uwarunkowań i które nie pozostają w pełni w gestii KAS, tylko m.in. w gestii ww. Inspekcji granicznych.
Co więcej, na czas obsługi przesyłek w imporcie nie mają wpływu tylko czynności kontrolne właściwych organów, ale również czynności wielu podmiotów uczestniczących w całym procesie logistycznym (w szczególności armatorów, operatorów terminali, agencji celnych, spedytorów, czy operatorów magazynowych i podmiotów świadczących usługi składowania). Czas ten zależy od współpracy i sprawności działania poszczególnych uczestników łańcucha dostaw.
Ponadto należy podkreślić, że w systemie PKWD-SINGLE WINDOW dostępne są w zakładce Czas24 informacje pomocne dla Inspekcji granicznych, przy kontroli czasu czynności wykonywanych w związku z przeprowadzanymi kontrolami.
System notuje czas pięciu momentów cyklu życia sprawy, takich jak data i czas:

- rozpoczęcia kontroli,
- podjęcia dodatkowych czynności przez Inspekcję,
- wysłania rozstrzygnięcia do Klienta,
- odebrania przez system obsługi zgłoszeń celnych pierwszego zgłoszenia celnego towaru, odnoszącego się do danego rozstrzygnięcia Inspekcji,
- zwolnienia towaru przez system obsługi zgłoszeń celnych ze zgłoszenia celnego towaru, odnoszącego się do danego rozstrzygnięcia Inspekcji.

Na podstawie tych informacji obliczane są długości różnych odcinków czasu obejmujących:

- wspólną kontrolę Inspekcji i KAS,
- kontrolę towarów wykonanych przez Inspekcję dotyczącą pojedynczego wniosku Klienta,

- czas wykorzystany przez Klienta (np. na dokonanie zgłoszenia celnego w systemie obsługi zgłoszeń celnych),
- czas obsługi przez KAS zgłoszenia celnego.

> **Pytanie nr 9. Czy Ministerstwo planuje podjęcie dodatkowych działań organizacyjnych i finansowych, które pozwolą zapewnić odpowiednie zasoby kadrowe oraz sprawne funkcjonowanie służb kontrolnych w związku z rozbudową infrastruktury portowej, w tym planowanym Zintegrowanym Punktem Kontroli Granicznej w Gdańsku?**

KAS posiada zasoby kadrowe i sprzętowe, w tym właściwe narzędzia informatyczne umożliwiające dokonywanie w sprawny sposób kontroli celnej wwożonych do Polski towarów z krajów trzecich. Działania kontrolne są dostosowane do specyfiki określonego rodzaju ruchu, typu przejścia granicznego, znajdującej się tam infrastruktury, stosowanej technologii odpraw i wynikającej z niej kolejności działań służb kontrolnych. W kontekście dynamicznej rozbudowy infrastruktury portowej, decyzje dotyczące ewentualnych zmian kadrowych w inspekcjach granicznych pozostają w wyłącznej gestii resortów odpowiadających za działania poszczególnych służb.
KAS podjął również prace koncepcyjne i uzgodnieniowe dotyczące określenia infrastruktury niezbędnej do obsługi i kontroli obrotu towarowego w związku z budową głębokowodnego terminala kontenerowego w Świnoujściu „Przylądek Pomerania". Zakres potrzeb i wymagań został przedstawiony Zarządowi Morskich Portów Szczecin-Świnoujście oraz Zachodniopomorskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu.

Z wyrazami szacunku
Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki/

Zbigniew Stawicki
Podsekretarz Stanu Zastępca Szefa Krajowej Administracji Skarbowej